

Vlaams
Parlement

stuk **1340** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 27 oktober 2011 (2011-2012)

Voorstel van resolutie

van de heren Karlos Callens, Dirk Peeters en Jos De Meyer,
mevrouw Els Robeyns en de heer Mark Demesmaeker

betreffende een actieplan voor het behoud
van de honingbij en van de wilde bij in Vlaanderen

TOELICHTING

De bijensector in Vlaanderen staat, zoals elders in Europa en in de wereld, sterk onder druk door de uitzonderlijke bijensterfte van de afgelopen jaren. Hoewel er over de precieze oorzaken nog geen eenduidigheid is, wordt algemeen aangenomen dat een samenspel van diverse factoren aan de basis ligt van het probleem.

De Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid heeft op 11 mei 2011 een interessante gedachtewisseling gehouden met prof. Frans Jacobs van de Universiteit Gent over de zogenaamde ‘verdwijnpromblematiek’ in de bijenpopulaties (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 1182/1). Prof. Jacobs heeft duidelijk gesteld dat de promblematiek multifactorieel is: meerdere factoren spelen tezelfdertijd op elkaar in. Toch waren er voor hem twee problemen die eruit sprongen: enerzijds de besmetting van onze bijenpopulaties met de varroamijt, een schadelijke parasiet, en anderzijds de verminderde aanwezigheid van geschikt voedsel voor de bijen, veelal door een verminderde biodiversiteit.

Die twee factoren hebben een zeer significante impact op de vitaliteit van bijenvolken. Wanneer die vitaliteit onder druk komt te staan, beginnen ook andere factoren meer op de voorgrond te treden:

- de invloed van ziekteveroorzakende virussen en eencelligen die aanwezig zijn op bijen;
- het onzorgvuldig agrarisch en particulier gebruik van bepaalde gewasbeschermingsmiddelen;
- niet-optimale imkerpraktijken;
- allerhande pollutie;
- enzovoort.

Prof. Jacobs heeft erop gewezen dat het prioritair noodzakelijk is om de varroabesmetting aan te pakken. Uit het onderzoek komt een aantal bruikbare bestrijdingstechnieken naar voren. Hij heeft ook verwezen naar de moeilijkheden van de erkenning van die producten door het federale Ministerie van Volksgezondheid.

Een ander probleem is de invloed van bestrijdingsmiddelen op basis van neonicotinoïden die subletale effecten hebben op bijen. Bijen die eraan worden blootgesteld, gaan weliswaar niet meteen dood maar het product beïnvloedt wel het zenuwstelsel. Hieromtrent is al onderzoek verricht, zowel op Vlaams niveau door prof. Jacobs als op internationaal niveau (Universiteit Utrecht en de universiteit van Wageningen).

Ondertussen zijn er in Vlaanderen verscheidene initiatieven genomen in verband met deze promblematiek. In december 2008 werd al onder impuls van de minister-president het Praktijkcentrum Bijen opgericht om meer samenwerking tot stand te brengen. Het brengt vijf verenigingen of federaties samen om te werken rond bijen, namelijk het Vlaams Vulgarisatiecentrum voor de bijenteelt (VVCB), de Algemene Vlaamse Imkersbond (AVI), de Vlaams-Nederlandse Imkersfederatie (VNIF), de Koninklijke Vlaamse Imkersbond (Kon. VIB) en het Informatiecentrum voor Bijenteelt. Dat centrum wordt ondersteund door een ambtenaar van het Departement Landbouw en Visserij.

Daarnaast werden middelen vrijgemaakt voor onderzoek (waaronder het onderzoek van prof. Jacobs) en demonstratieprojecten. In 2009 werd met financiële ondersteuning van het Departement Landbouw en Visserij de ‘Gids voor goede bijenteeltpraktijken’ opgesteld en gratis verdeeld onder alle leden van de Vlaamse bijenteeltverenigingen. Er zijn jaarlijkse subsidies voor de organisatie van cursussen en korte vormingen inzake bijenteelt. Er zijn ook de diverse beheersovereenkomsten die door de Vlaamse overheid worden gefinancierd voor natuurbeheer, het aanleggen van bufferstroken enzovoort, om opnieuw meer biodiversiteit te creëren in het agrarische gebied.

Op 30 mei 2011 vond op het kabinet van minister-president Kris Peeters een rondetafel plaats in verband met de zogenaamde ‘verdwynproblematiek’ in de bijensector. Aan de rondetafel namen vertegenwoordigers deel van de Vlaamse imkersverenigingen, van de universiteiten, van onderzoek- en praktijkinstellingen en van de provincies, met als doel om samen met de mensen uit de bijensector en uit de onderzoekswereld in een constructieve sfeer van gedachten te wisselen over maatregelen die kunnen worden genomen op Europees en Vlaams niveau met het oog op de verbetering van de vitaliteit van de bijenvolken.

Daarbij werd eveneens de nieuwe gids ‘Drachtplanten van honing en stuifmeel’ voorgesteld. Die gids voor de lokale besturen werd opgesteld door het Informatiecentrum voor Bijenteelt, met de steun van de Vlaamse overheid, en bevat tips en aanbevelingen voor het aanbrengen van bijenvriendelijke planten en bomen in het openbare groen.

Daarnaast kondigde minister-president Kris Peeters aan dat hij 75.000 euro uittrekt voor een demonstratieproject dat het mogelijk moet maken om bijenkoninginnen te kweken met betere genetische eigenschappen en met een hogere ziekteresistentie.

In het verlengde van de inspanningen die de provincies en de Vlaamse overheid nu al nemen om het aanbod van geschikt voedsel voor het bijenbestand te verhogen, kondigde de minister-president tot slot een aantal extra maatregelen aan om vanuit zijn landbouwbevoegdheid de biodiversiteit in het agrarische gebied te verhogen. Zo wordt er vanaf 2012 vier miljoen euro uitgetrokken voor het inzaaien van groenbedekkers. Met de vertegenwoordigers van de bijensector is bekeken welke groenbedekkers het meest ‘bijvriendelijk’ zijn om in te zaaien.

De problematiek van de verhoogde bijensterfte, waarmee de bijenhouderij wereldwijd geconfronteerd wordt, is ernstig. Daarom moet men met alle betrokken stakeholders de nodige inspanningen doen om de toekomst van deze voor onze voedselvoorziening en biodiversiteit levensnoodzakelijke sector te vrijwaren. De oplossingen zijn niet eenduidig en liggen evenmin voor de hand.

Eerst en vooral vragen we dat de knelpunten aangehaald op de rondetafel aangepakt worden samen met het Praktijkcentrum Bijen. De acties hebben betrekking op educatie van het brede publiek, op vorming van imkers, het aanbod en de beschikbaarheid van geneesmiddelen, de deskundigheid bij dierenartsen, het verhogen van de beschikbaarheid van stuifmeel in de dode periode, het registreren van imkers en het EU-honingprogramma.

Verder wensen we dat er geïnvesteerd wordt in onderzoek naar biotechnische bestrijdingsmethoden van de varroamijt en dat erop wordt toegezien dat die methoden snel en zonder dure investeringskosten kunnen worden toegepast.

We vragen ook om er bij de bevoegde federale minister op aan te dringen dat de overheid haar verantwoordelijkheid zou nemen om de nodige bestrijdingsmiddelen tegen de varroamijt ook in ons land te erkennen, en ervoor te zorgen dat de erkende middelen op een vlotte manier ter beschikking staan van de imkers.

Wat de problematiek van de bestrijdingsmiddelen en de invloed ervan op de bijen betreft, vragen we dat het onderzoek daarnaar wordt voortgezet.

En tot slot vragen we om alle Vlaamse land- en tuinbouwers te sensibiliseren voor de mogelijke desastreuze economische gevolgen van de afname van onze bijenpopulaties voor de Vlaamse land- en tuinbouwsector en hen via positieve en vrijwillige maatregelen aan te moedigen om bij te dragen tot het creëren van een bijvriendelijke omgeving.

Daarnaast is het wenselijk om ook de lokale besturen, alsook de tuinaannemers en de particulieren, te sensibiliseren voor de problematiek van de bijen en hen aan te moedigen bijvriendelijke maatregelen te nemen.

Karlos CALLENS

Dirk PEETERS

Jos DE MEYER

Els ROBEYNS

Mark DEMESMAEKER

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gegeven de resolutie van 2 juli 2008 betreffende aandacht voor de bijenteelt binnen het Vlaamse beleid (*Parl. St.* VI. Parl. 2007-08, nr. 1648/5);
- rekening houdend met de vaststelling van het rapport van de European Food Safety Authority over het verdwijnen van bijenvolken in Frankrijk, waarbij werd geconcludeerd dat de eerste oorzaak varroa was;
- gelet op verordening (EG) nr. 1234/2007 van de Raad betreffende maatregelen ter verbetering van de productie en afzet van producten van de bijenteelt;
- rekening houdend met de ‘Call of Montpellier’ van 2009, waar in de besluiten van het 41e Apimondiacongres uitgebreid wetenschappelijk onderzoek werd aangevoerd om het belang van de honingbij voor bestuiving te onderstrepen;
- gelet op de hoorzitting met professor Frans Jacobs en de voorstelling van het MINBEE-rapport in de commissie Landbouw en Visserij van 4 mei 2011 (*Parl. St.* VI. Parl. 2010-11, nr. 1182/1);
- gegeven de vaststelling van het Informatiecentrum voor Bijenteelt dat bijen in de tuinbouw gemiddeld 80 percent van de bestuiving voor hun rekening nemen;
- overwegende dat bijen op de vierde plaats komen wat de economische waarde van de landbouwproducten betreft en dat bijen een belangrijke functie hebben als bestuiver in de natuur;
- gegeven het feit dat de imkers in Vlaanderen, die in aantal afnemen en verouderen, in overgrote mate hobbyimkers zijn;
- overwegende dat de bijensterfte onder honingbijen onrustwekkend toeneemt en rekening houdend met de stelling van professor Jacobs van de Universiteit Gent dat het op zich niet ongevoel is dat 10 percent van de bijenvolken de lente niet haalt, maar dat het alarmerend is wanneer de bijensterfte boven de 20 percent uitstijgt;
- gegeven de rondetafel, georganiseerd door de minister-president, waarop alle geledingen van de sector vertegenwoordigd waren;
- gegeven het feit dat er inmiddels een demoproject voor de bijenhouderij goedgekeurd is;
- gegeven het feit dat de Koninklijke Vlaamse Imkersbond met steun van de Vlaamse overheid een bijenplantengids voor de lokale besturen uitgegeven heeft waarin de drachtplanten van honing en stuifmeel centraal staan;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° de knelpunten, aangehaald op de rondetafel, aan te pakken samen met het Praktijkcentrum Bijen. De acties hebben betrekking op educatie van het brede publiek, op vorming van imkers, het aanbod en de beschikbaarheid van geneesmiddelen, de deskundigheid bij dierenartsen, het verhogen van de beschikbaarheid van stuifmeel in de dode periode, het registreren van imkers en het EU-honingprogramma;
 - 2° te investeren in onderzoek naar biotechnische bestrijdingsmethoden van de varroamijt en erop toe te zien dat die methoden snel en zonder dure investeringskosten kunnen worden toegepast;
 - 3° er bij de bevoegde federale minister op aan te dringen dat de overheid haar verantwoordelijkheid zou nemen om de nodige bestrijdingsmiddelen tegen de varroamijt ook in ons land te erkennen, en ervoor te zorgen dat de erkende middelen op een vlotte manier ter beschikking staan van de imkers;
 - 4° het onderzoek naar het gebruik van bestrijdingsmiddelen en de invloed daarvan op de bijen voort te zetten;

- 5° alle Vlaamse land- en tuinbouwers te sensibiliseren voor de mogelijke desastreuze economische gevolgen van de afname van onze bijenpopulaties voor de Vlaamse land- en tuinbouwsector en hen via positieve en vrijwillige maatregelen aan te moedigen om bij te dragen tot het creëren van een bijvriendelijke omgeving;
- 6° de provincie- en gemeentebesturen, de tuinaannemers en de particulieren te sensibiliseren en hen in hun rol van groenbeheerders aan te moedigen meer bijvriendelijke maatregelen te nemen en bij het aanplanten van bomen over te gaan tot een keuze voor inheemse, bijvriendelijke boomsoorten.

Karlos CALLENS

Dirk PEETERS

Jos DE MEYER

Els ROBEYNS

Mark DEMESMAEKER